

Vec C-543/23 [Gnattai]ⁱ

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

28. august 2023

Vnútroštátny súd:

Tribunale civile di Padova

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

14. august 2023

Žalobca:

AR

Žalovaný:

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca (teraz
Ministero dell'Istruzione e del Merito [MIUR])

ⁱ Názov tejto veci je fiktívny. Neodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

Predmet konania vo veci samej

Žaloba týkajúca sa pracovnoprávneho sporu - Určenie práva pedagóga prijatého do stálej štátnej služby na uznanie jeho práce, vykonávanej na základe pomeru na dobu určitú v paritnej škole, na účely obnovenia služobného postupu

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Žiadosť o výklad práva Únie podľa článku 267 ZFEÚ, najmä doložky 4 rámcovej dohody o práci na dobu určitú, ktorá tvorí prílohu smernice 1999/70 a všeobecných zásad rovnosti, rovnakého zaobchádzania a zákazu diskriminácie v zamestnaní

Prejudiciálne otázky

„1. *Majú sa doložka 4 bod 1 rámcovej dohody o práci na dobu určitú uzavretej 18. marca 1999, ktorá tvorí prílohu smernice Rady 1999/70/ES z 28. júna 1999, ako aj všeobecná zásada platného práva [Únie] o zákaze diskriminácie v zamestnaní v spojení s článkom 21 Charty základných práv Európskej únie (ChZPEÚ) vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, akou je článok 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94, ktorý v zmysle, aký mu priznal Corte suprema di cassazione (Najvyšší kasačný súd) (pozri rozsudky Kasačného súdu, spojené komory č. 32386/2019, č. 33134/2019 a č. 33137/2019), stanovuje, že so zamestnancami na dobu určitú v paritných školách, na ktorých sa vzťahuje zákon č. 62/2000, sa v rámci obnovenia služobného postupu zaobchádza menej priaznivo ako so zamestnancami Ministero dell'Istruzione e del Merito (ministerstva školstva a zásluh) na dobu neurčitú len preto, že neuspeli vo verejnom výberovom konaní alebo vyučovali na zákonom uznanej paritnej škole, hoci učitelia na dobu určitú paritných škôl sa nachádzajú v porovnateľnej situácii ako učitelia na dobu neurčitú štátnych škôl, pokiaľ ide o druh práce a podmienky vzdelávania a pracovnoprávne podmienky, pričom vykonávajú rovnaké úlohy a majú rovnaké disciplinárne, pedagogické, metodicko-didaktické, organizačné a interpersonálne, a výskumné znalosti, ktoré získali na základe nadobudnutej pedagogickej skúsenosti, uznanej tým istým vnútroštátnym predpisom za rovnakú na účely prijímania do zamestnania na dobu neurčitú na základe postúpenia v národných zoznamoch, ktoré v súčasnosti sú takmer vyčerpané (pozri článok 2 ods. 2 zákonného dekrétu č. 255/2001)?*

2. *Majú sa v rámci pôsobnosti smernice 1999/70 všeobecné zásady platného práva [Únie] rovnosti, rovnakého zaobchádzania a zákazu diskriminácie v zamestnaní, ktoré sú zakotvené aj v článkoch 20 a 21 ChZPEÚ, v článku 14 EDLP (relevantné podľa článku 52 ChZPEÚ), v Európskej sociálnej charte schválenej 18.6.1961, v článku 157 ZFEÚ a v smerniciach 2000/43/ES*

a 2000/78/ES, vykladať v tom zmysle, že bránia takej právnej úprave, aká je obsiahnutá v článku 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94, ktorá vyžaduje, aby sa pri obnovení služobného postupu na účely odmeňovania zohľadňovala výlučne pedagogická práca vykonávaná ako zamestnanec ministerstva školstva alebo pôvodne v štátom uznaných školách, rovnocenných školách, dotovaných alebo podporovaných školách, ľudových školách a dievčenských internátnych školách, pričom v rámci obnovenia služobného postupu sa zaobchádza menej priaznivo a sú diskriminovaní učitelia paritných škôl so zmluvami na dobu určitú, ktorým sa neposkytuje príplatok za odpracované roky, ktorý sa však poskytuje učiteľom na dobu určitú štátnych, obecných, štátom uznaných, rovnocenných, dotovaných alebo podporovaných škôl a dievčenských školách, ktorí sú v porovnateľnej situácii ako učitelia paritných škôl, pokiaľ ide o povahu ich práce, funkcie, prácu a odborné povinnosti, ako aj podmienky vzdelávania a pracovnoprávne podmienky v porovnaní s učiteľmi paritných škôl uvedených v zákone č. 62/2000, vykonávajú rovnaké povinnosti a na základe nadobudnutej pedagogickej skúsenosti majú rovnaké disciplinárne, pedagogické, metodicko-didaktické, organizačné a interpersonálne, a výskumné znalosti ako učitelia paritných škôl?

3. Má sa pojem „porovnateľný stály pracovník“ uvedený v doložke 4 ods. 1 rámcovej dohody o práci na dobu určitú uzavretej 18. marca 1999, ktorá tvorí prílohu smernice 1999/70 a všeobecné zásady platného práva [Únie] rovnosti, rovnakého zaobchádzania a zákazu diskriminácie v zamestnaní, zakotvené v článkoch 20 a 21 ChZPEÚ, vykladať v tom zmysle, že v rámci priznania príplatkov za odpracované roky treba prácu vykonávanú ako dočasný zamestnanec paritných škôl považovať za rovnocennú s prácou vykonávanou v štátnych školách, štátom uznaných školách, rovnocenných školách, ľudových školách, dotovaných alebo podporovaných školách a dievčenských školách, keďže títo učitelia vykonávajú rovnaké úlohy, majú rovnaké pracovné povinnosti a rovnaké disciplinárne, pedagogické, metodicko-didaktické, organizačné a interpersonálne, a výskumné znalosti?

4. V prípade preukázaného rozporu článku 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 s právom [Únie], ukladá Charta základných práv Európskej únie vnútroštátnemu súdu, aby neuplatnil nezlučiteľný vnútroštátny predpis“?

Uvedené predpisy práva Únie a hlavná judikatúra Únie

Doložka 4 rámcovej dohody o práci na dobu určitú, ktorú uzavreli ETUC, UNICE a CEEP 18. marca 1999, a ktorá tvorí prílohu smernice Rady 1999/70/ES z 28. júna 1999 [ďalej len „rámcová dohoda o práci na dobu určitú“]:

Články 20 a 21 Charty základných práv Európskej únie (ChZPEÚ) (všeobecné zásady rovnosti, rovnakého zaobchádzania a nediskriminácie v zamestnaní)

Rozsudok z 8. novembra 2011, Rosado Santana (C-177/10, EU:C:2011:557)

Rozsudok z 18. októbra 2012, Valenza a i. (C-302/2011, EU:C:2012:646)

Uznesenie Súdneho dvora zo 7. marca 2013, Bertazzi a i. (C-393/11, EU:C:2013:143)

Uznesenie zo 4. septembra 2014, Bertazzi a i. (C-152/14, EU:C:2014:2181)

Rozsudok z 20. septembra 2018, Motter (C-466/17, EU:C:2018:758)

Rozsudok z 20. júna 2019, Ustariz Aróstegui (C-72/18, EU:C:2019:191)

Uvedené vnútroštátne právo

Decreto legislativo del 16 aprile 1994, n. 297 - Approvazione del testo unico delle disposizioni legislative vigenti in materia di istruzione, relative alle scuole di ogni ordine e grado (legislatívny dekrét č. 297 zo 16. apríla 1994, Jednotné znenie právnych predpisov platných v oblasti vzdelávania, týkajúcich sa všetkých typov a stupňov škôl) (GURI n. 115 z 19.5.1994, S. O. n. 79):

článok 485: „1. „Pedagogickým pracovníkom stredných a umeleckých škôl ... sa práca na uvedených štátnych a rovnocenných školách, vrátane škôl v zahraničí, vykonávaná mimo stálej služby uznáva, na právne a hospodárske účely,... 2. Na rovnaké účely a v rovnakom rozsahu, ako je stanovené v odseku 1, sa pracovníkom uvedeným v tomto odseku uznáva práca vykonávaná v štátnych dievčenských internátnych školách a práca učiteľa základnej školy v stálej službe a mimo stálej služby v štátnych základných školách alebo štátom uznaných školách vrátane vyššie uvedených internátnych škôl a škôl v zahraničí, ako aj v ľudových školách, dotovaných školách alebo podporovaných školách. 3. Pedagogickým pracovníkom základných škôl sa na rovnaké účely a v rovnakom rozsahu, ako je stanovené v odseku 1, uznáva práca mimo stálej služby v štátnych základných školách alebo štátnych dievčenských internátnych školách alebo štátom uznaných školách, štátnych stredných školách, štátnych umeleckých školách alebo rovnocenných školách, ľudových školách, dotovaných školách alebo podporovaných školách...“.

Legge del 10 marzo 2000, n. 62 - Norme per la parità scolastica e disposizioni sul diritto allo studio e all'istruzione (Pravidlá rovnocennosti v oblasti školstva a ustanovenia o práve na štúdium a vzdelanie) (GURI n. 67 z 21. marca 2000):

článok 1 ods. 2 a 4: „2. Paritné školy sú na všetky účely platných predpisov, najmä pokiaľ ide o oprávnenie vydávať diplomy s právnou hodnotou, definované ako neštátne školské inštitúcie vrátane inštitúcií miestnej samosprávy, ktoré počnúc predškolským zariadením sú v súlade so všeobecnými predpismi v oblasti vzdelávania, zodpovedajú dopytu rodín v tejto oblasti a vyznačujú sa požiadavkami na kvalitu a účinnosť podľa odsekov 4, 5 a 6.... 4. Uznávajú sa za paritné školy ..., ktoré spĺňajú tieto požiadavky ...: ...g) pedagogickí pracovníci majú osvedčenie o získaní oprávnenia; h) individuálne pracovné zmluvy uzavreté pre riadiacich a pedagogických pracovníkov, ktoré sú v súlade s vnútroštátnymi kolektívnymi zmluvami pre dané odvetvie ...“.

Decreto-legge del 3 luglio 2001, n. 255 - Disposizioni urgenti per assicurare l'ordinato avvio dell'anno scolastico 2001/2002, convertito con modificazioni dalla Legge del 20 agosto 2001, n. 333 (zákonný dekrét č. 255 z 3. júla 2001 o naliehavých ustanoveniach na zabezpečenie riadneho priebehu začiatku školského roka 2001/2002, zmenený a doplnený zákonom č 333 z 20. augusta 2001) (GURIn. 193 z 21. augusta 2001)

článok 2 ods. 2: „...Pedagogická práca vykonávaná od 1. septembra 2000 v paritných školách uvedených v zákone [č. 62/2000] sa hodnotí v rovnakej miere ako práca vykonávaná v štátnych školách ...“.

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Žalobca pracoval ako zamestnanec paritnej školy na základe 5 zmlúv na dobu určitú uzavretých od školského roka 2002/2003 do 31. augusta 2007.
- 2 Dňa 1. septembra 2008 ho Ministero dell'Istruzione (Ministerstvo školstva, Taliansko) zamestnalo na dobu neurčitú prostredníctvom tzv. poradovníkov až do ich vyčerpania. Pri zaradení do platovej triedy mu nebol zohľadnený počet odpracovaných rokov v paritnej škole, keďže článok 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 považuje iba prácu vykonávanú v štátnych školách a súkromných štátom uznaných školách, súkromných rovnocenných školách, súkromných dotovaných školách, súkromných podporovaných školách alebo súkromných ľudových školách, a dievčenských internátnych školách za vhodnú na účely obnovenia služobného postupu, a teda na určenie počiatkovej platovej triedy.
- 3 Žalobca kladie vnútroštátnemu súdu otázku, či je uvedené ustanovenie v rozpore s doložkou 4 rámcovej dohody o práci na dobu určitú a s článkami 20 a 21 ChZPEÚ z dôvodu údajnej diskriminácie a neodôvodneného nerovnakého zaobchádzania.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 4 Žalobca tvrdí, že má nárok na započítanie rokov odpracovaných v priebehu obdobia rokov 2002 až 2007, keďže od 16.9.2002 vyučoval na paritnej škole, teda v čase, keď sa podľa zákona č. 62/2000 štátom uznané súkromné školy a súkromné rovnocenné školy zlúčili do jednej kategórie „paritných“ škôl, ktoré zákonodárca považuje za porovnateľné medzi sebou navzájom a so štátnymi školami. Odkaz v článku 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 na započítanie počtu rokov odpracovaných v „štátom uznaných“ základných školách a „rovnocenných“ stredných školách, ktoré boli už zrušené, by sa preto mal vzťahovať na školy, ktoré sa dnes nazývajú „paritné“.
- 5 Podľa žalobcu článok 2 neskoršieho zákonného dekrétu č. 255/2001 dokazuje „absolútnu“ povahu článku 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94. Skutočnosť, že článok 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 nebol aktualizovaný, vedie totiž

k tomu, že pedagogická práca v paritných školách sa považuje na účely prijímania do zamestnania ministerstvom školstva na dobu neurčitú (bez výberového konania) za totožnú s pedagogickou prácou vykonávanou v štátnych školách zamestnancami na dobu určitú a úplne neporovnateľnú na účely určenia platovej triedy pri prijímaní do stálej služby týmto ministerstvom.

- 6 Navyše podľa žalobcu je práca vykonávaná v paritnej škole dokonca kvalifikovanejšia ako práca zamestnancov štátnych škôl alebo iných škôl uvedených v legislatívnom dekréte č. 297/94, pretože na to, aby bolo možné vyučovať v pracovnom pomere na dobu určitú v súčasných paritných školách, je podľa článku 1 ods. 4 zákona č. 62/2000 nevyhnutné mať aj osobitné oprávnenie, zatiaľ čo na vznik pracovného pomeru na dobu určitú v štátnych školách alebo štátom uznaných súkromných školách, súkromných dotovaných, súkromných podporovaných alebo súkromných ľudových školách stačí stredoškolské vzdelanie. Zhodnotenie celkových znalostí a odbornosti učiteľa, ktoré odôvodňuje nárok na predmetný príplatok za odpracované roky, sa teda o to viac vyžaduje práve v prípade učiteľov paritných škôl, ktorí naopak nemajú naň ani čiastočne nárok.
- 7 Ministero dell'Istruzione (Ministerstvo školstva) nespochybnuje, že práca učiteľov v paritných školách je totožná s prácou učiteľov v štátnych školách a v iných uvádzaných kategóriách. Upozorňuje však, že článok 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 nebol zosúladený so zákonom č. 62/2000, takže v súčasnosti sa zohľadňuje len práca vykonávaná v „štátom uznaných“... rovnocenných“ školách, kým práca vykonávaná v nových „paritných“ školách, ktoré vznikli v roku 2000 a do ktorých sa zlúčili štátom uznané školy a rovnocenné školy, sa nezohľadňuje. Tento nedostatok koordinácie neumožňuje v súčasnom právnom stave priznať učiteľom paritných škôl akýkoľvek príplatok za roky odpracované v rámci obdobia dočasnej služby v porovnaní s učiteľmi, ktorí vykonávali rovnakú prácu (a teda nadobudli rovnaké pracovné skúsenosti) na základe zmlúv okamžite uzavretých na dobu neurčitú v štátnych školách po úspešnom absolvovaní verejného výberového konania alebo na dobu určitú v bývalých rovnocenných školách alebo štátom uznaných školách, ľudových školách, dotovaných školách alebo podporovaných školách a internátnych školách.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 8 Corte di Cassazione (Kasačný súd, Taliansko) uznal, že paritná škola sa vo všetkých ohľadoch považuje za štátnu školu, avšak napriek tomu na základe výkladu článku 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 vylúčil, aby sa započítali roky odpracované v rámci obdobia dočasnej služby v tejto škole, pretože už z rozdielných spôsobov prijímania do zamestnania vyplýva jasne nehomogénne právne postavenie týchto učiteľov (kasačný rozsudok č. 32386/2019; kasačný rozsudok č. 33137/2019 a kasačný rozsudok č. 33134/2019).

Okrem toho nemožno hovoriť o porušení zásady nediskriminácie zakotvenej v doložke 4 rámcovej dohody o práci na dobu určitú, „pretože porovnateľnosť je vylúčená, ak ide o vzťahy u rôznych zamestnávateľov a ktoré podliehajú rôznym predpisom, pokiaľ ide o ich vznik a úpravu“ (kasačný rozsudok č. 25226/2020). V rovnakom zmysle [rozhodol aj] aj Corte Costituzionale (Ústavný súd, Taliansko) (nález Ústavného súdu č. 18/2001).

- 9 Súdny dvor mal príležitosť konštatovať, že zákaz diskriminácie zakotvený v doložke 4 rámcovej dohody o práci na dobu určitú bráni akémukoľvek rozdielnemu zaobchádzaniu s pracovníkmi na dobu určitú, ktoré nie je objektívne odôvodnené existenciou presných a konkrétnych rozlišujúcich skutočností, ktoré sú späté vnútorným vlastnosťami vykonávaných úloh a funkcií.

Vzniká teda otázka, či je článok 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94, ako ho vykladá Corte di Cassazione (Kasačný súd), v súlade s právom Únie, keďže v prejednávanej veci je nepochybné, že neexistuje rozdiel medzi úlohami, odbornou prípravou, prácou a pracovnými povinnosťami učiteľa so zmluvou na dobu neurčitú v štátnej škole a učiteľom so zmluvou na dobu určitú v paritnej škole, akým je žalobca.

- 10 Žalované ministerstvo totiž nespochybňuje, že pedagogická činnosť vykonávaná žalobcom v pracovnom pomere na dobu určitú v predmetnej paritnej škole je z hľadiska zmluvných povinností a záväzkov absolútne totožná s prácou v školstve, vykonávanou jeho kolegami v štátnych školách s pracovným pomerom na dobu neurčitú.
- 11 Je potrebné vylúčiť aj neporovnateľnosť porovnávaných situácií, keďže samotný taliansky zákonodarca v článku 1 zákona č. 62/2000 uznal rovnocennosť práce vykonávanej učiteľmi v paritných školách, a to nielen s ohľadom na vydávanie diplomov, ale aj na kvalitu poskytovaných vzdelávacích služieb a plnú relevantnosť skúseností získaných v týchto školách na účely zápisu alebo postupu v stálych zoznamov uchádzačov (článok 2 zákonného dekrétu č. 255/2001).
- 12 Rovnako je irelevantná skutočnosť, že bývalý zamestnávateľ, u ktorého sa získala pedagogická skúsenosť, je zo súkromného sektora. Ak by vyššia odbornosť vyplývajúca z počtu odpracovaných rokov a odôvodňujúca predmetné príplatky mala niečo spoločné so štátnou alebo verejnou právnou povahou zamestnávateľa, napríklad, ak by článok 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 bol zameraný na budovanie lojality zamestnancov MIUR alebo na posilnenie osobitostí odvetvia verejného školstva, toto pravidlo by zohľadňovalo len prácu zamestnanca MIUR alebo prácu vo verejnej škole.
- 13 Podobne sa zdá, že údajná potreba zohľadniť len činnosť, ktorú vykonávajú úspešní uchádzači výberového konania, nie je zlučiteľná s rozhodnutím talianskeho zákonodarcu zohľadniť počet odpracovaných rokov učiteľov na dobu určitú v štátnych školách, ktorí na to, aby mohli vyučovať ako zastupujúci

učitelia, musia iba požiadať o zaradenie do zoznamov, pre ktoré sa nevyžaduje ani úspešné absolvovanie verejného výberového konania, ani získanie oprávnenia.

Avšak aj v internátnych školách a štátom uznaných školách, dotovaných školách, podporovaných školách, a ľudových školách sú učitelia prijímaní bez toho, aby museli absolvovať akékoľvek výberové konanie.

- 14 Diskriminácia vo vzťahu k zamestnancom v stálej službe nemôže byť odôvodnená ani samotnou obavou nezvyšovať verejné výdavky.
- 15 Konajúci súd preto považuje za potrebné položiť prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu práva Únie v zmysle článku 267 ZFEÚ s cieľom určiť, či tento článok bráni vnútroštátnej právnej norme, ako je tá obsiahnutá v článku 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94, ktorá na účely obnovenia služobného postupu diskriminuje učiteľov na dobu určitú pracujúcich v paritných školách v porovnaní s učiteľmi na dobu neurčitú v štátnych školách, napriek tomu, že vyššia odbornosť vyplývajúca z počtu odpracovaných rokov nemá nič spoločné so spôsobom prijímania do zamestnania a už vôbec nesúvisí s právnou povahou bývalého zamestnávateľa, či už súkromnou alebo verejnou, o čom svedčí aj skutočnosť, že samotný zákonodarca započítal počet rokov odpracovaných v dievčenských internátnych školách a štátom uznaných súkromných školách, súkromných rovnocenných školách, súkromných dotovaných školách, súkromných podporovaných školách a súkromných ľudových školách, v ktorých učitelia prípadne pracovali pred prijatím do stálej služby.
- 16 Keďže tento spor sa týka ekonomických podmienok zamestnávania učiteľov na dobu určitú v čase ich prijatia do zamestnania ako štátnych zamestnancov, nepochybne spadá pod „vykonávanie práva Únie“ v zmysle článku 51 ods. 1 ChZPEÚ.

Preto je potrebné spoločne preskúmať aj otázku, či článok 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 je alebo nie je v súlade so všeobecnými zásadami rovnakého zaobchádzania, rovnosti a nediskriminácie v podmienkach zamestnania, ktoré sú teraz zakotvené v článkoch 20 a 21 ChZPEÚ.

- 17 Pedagogická skúsenosť získaná u iných zamestnávateľov pred nástupom do stálej štátnej služby je totiž v prípade zamestnancov paritných škôl úplne rovnaká, ak nie dokonca vyššia, ako tá, ktorú možno získať v iných súkromných školách, keďže v paritných školách môžu pracovať iba „g) pedagogickí pracovníci majúci osvedčenie o získaní oprávnenia; na základe h) individuálnych pracovných zmlúv pre riadiacich a pedagogických pracovníkov, ktoré sú v súlade s vnútroštátnymi kolektívnymi zmluvami pre dané odvetvie.“ Na druhej strane článok 485 legislatívneho dekrétu č. 297/94 vyzdvihuje len prácu vykonávanú v školských zariadeniach „nižšieho“ postavenia v porovnaní s paritnými školami, keďže zo všetkých škôl, ktoré uvádza, len rovnocenné školy vyžadujú získanie oprávnenia na účely vyučovania.

- 18 Za týchto okolností sa konajúci súd domnieva, že je potrebné výkladové rozhodnutie Súdneho dvora. Môže totiž vyhovieť návrhom žalobcu len vtedy, ak výklad práva Únie bráni uvedenej vnútroštátnej právnej úprave.

PRACOVNÝ DOKUMENT